

היום נלמד בעזרת ה':

שבת דף קמא

משנה: קש שמונח על גבי המיטה (= מוקצה, הואיל סתמו מיועד להסקה), והוא רוצה לשכב על המיטה ומנענע אותו כדי לסדר אותו שיהיה נוח לשכב עליו, לא ינענעו בידו אלא בגופו (= בכתפו), שזהו טלטול מן הצד המותר בשבת. ואם היה הקש מיועד למאכל בהמה (= אינו מוקצה), או שהיה עליו כר או סדין שבכך גילה דעתו שהוא מיועד לשכיבה עליו, מותר לו לנענעו בידו כיון שיש לו תורת 'כלי'.

מכבש של בעלי בתים (= עשוי משני לוחות כבדים, ומניחים את הבגדים על הלוח התחתון ומורידים עליהם את הלוח העליון, והבגדים מתיישרים) מותר להתירו כדי ליטול משם את הבגדים לפי שהוא צורך שבת, אבל אסור לכבש בו בגדים לפי שהוא צורך חול. ובמכבש של כובסים לא יגע בו, מפני שהוא מהודק והתרתו דומה לסתירה. רבי יהודה אומר שאם הוא היה מותר (= מופרד מעט) מערב שבת, מותר לו להתיר את כולו ולשמוט משם את הבגד.

גמרא: לדעת רב נחמן - האי פוגלא (= צנון תלוש) שהטמינו בקרקע כדי שיתקיים, והוא רוצה לחולצו משם בשבת, אם הוא מוטמן כשחלקו העליון (= הרחב) למעלה והתחתון (= הצר) למטה, מותר להוציאו מהקרקע, משום שהוא לא מזיז את העפר כלל. אבל אם החלק הצר נמצא למעלה והרחב למטה אסור להוציאו (למרות שזהו 'טלטול מן הצד'), משום שהוא מזיז עפר ממקומו. וזה שלא כמשנתנו המתירה טלטול מן הצד.

מותר בשבת לכתוש פלפלים אחד אחד בקת הסכין, שזוהי טחינה כלאחר יד. אבל שנים יחד אסור, משום שכך הדרך לכתוש וזוהי מלאכת טוחן. ולדעת רבא מותר, כיון שהוא עושה זאת בשינוי (= ע"י קת הסכין ולא ברחיים או במדוכה).

מי שרוחץ בים או בנהר, קודם יתנגב ואח"כ יעלה, שאם הוא יעלה לפני שמתנגב שמא ישארו עליו קצת מים ויבוא להעבירם ד' אמות בכרמלית. אבל כשהוא יורד למים מותר לו לרדת למרות שהוא דוחף את המים בכוחו ד' אמות, לפי שכוחו בכרמלית לא גזרו.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

טיט שעל גב רגלו: לדעת אביי מקנחו בקרקע ולא בכותל, משום שנראה כבונה. לדעת רבא אין דרך בנין בכך, אלא מקנחו בכותל ולא בקרקע שמא ישווה גומות. לדעת מר בנא של רבינא בכותל אסור משום בונה, ובקרקע אסור שמא ישווה גומות. לדעת רב פפא בזה ובזה מותר משום שאינו מתכוון לכך (וההלכה כרבי שמעון שדבר שאינו מתכוון מותר). ולדעת מר בנא של רבינא מקנחו בעץ המוטל הקרקע.

אמר רבא: לא ישב אדם (הב"ח גורס 'לא ישתמש') בפתח המבוי במקום שיש לחי, שמא יתגלגל החפץ מידו לרה"ר ויביאנו אליו למבוי, ונמצא שהכניס חפץ מרה"ר לרה"י (= בפתח המבוי מניחים 'לחי' להיכר בינו לרה"ר, וכיון שיושב בפתח אינו מבחין בלחי).

עוד אמר רבא: לא יצדד אדם גיגית בקרקע, שמא ישווה גומות. לא יהדק אדם מוכין (= כגון צמר גפון) בפי הפך שיש בתוכו משקה, שמא יבוא לידי סחיטה.

אמר רב כהנא: אם יש לו טיט על גבי בגדו, מותר לו לשפשפו מבפנים שאין מוכח שהוא מלבן / מכבס את הבגד, אבל לא מבחוץ לפי שהוא דומה למלבן.

טיט שעל גבי מנעלו מותר לגוררו בגב הסכין, ושעל בגדו מגררו בצפורן, ובלבד שלא ישפשף מבחוץ אלא מבפנים.

מגררים טיט ממנעל חדש אבל לא מישן, לפי שהוא מתקלף והוא מלאכת ממשק. ואת החדש מגררים בגב הסכין. ולדעת רבי חייא אין מגררים לא חדש ולא ישן.

לא יסוך את רגלו בשמן כשהיא בתוך המנעל, מפני שיש בזה תועלת למנעל ועובר על מלאכת מעבד. אבל מותר לסוך את רגלו בשמן ואח"כ להכניסה בתוך המנעל. ומותר לסוך את כל גופו בשמן ולהתגלגל על הקטבליא (= עור שלוק). רב חסדא מבאר שמותר רק כשהוא סך בשיעור מועט שאין בו כדי לעבד את העור אלא רק לצחצחו (אבל הוא לא מתכוון לצחצחו).

לא יצא אדם קטן במנעל גדול, שמא יפול ממנו ויבוא להעבירו ד' אמות ברה"ר. אבל חלוק גדול מותר, לפי שאינו נופל. לא תצא אשה במנעל מרופט (= קרוע מלמעלה), שמא ילעגו לה ותסירנו ותעבירנו ד' אמות ברה"ר.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

אשה לא תצא במנעל חדש שלא נעלה אותו בערב שבת, שמא הוא לא יהיה מכוון למידת רגליה והיא תסירנו, ואשה מקפדת על כך ולא האיש.

לדעת רבנן מותר בשבת לשמוט את הנעל מעל האימוס (= תבנית בצורת נעל שעל גבה היו עושים את המנעלים), לפי שלדעתם הנעל מקבלת טומאה בעודה על האימוס והיא נחשבת ל'כלי'. ואף שבשהוא מוציא את הנעל מהאימוס הוא מטלטלו מעט, אין בזה איסור, משום האימוס הוא כלי שמלאכתו לאיסור, ומותר לטלטלו לצורך מקומו (= מקום המנעל שהאימוס נתון בתוכו). ולדעת רבי אליעזר אסור, לפי שלדעתו הנעל אינה מקבלת טומאה בעודה על האימוס משום שעדיין לא נגמרה מלאכתה והיא אינה נחשבת ל'כלי', ולכן היא אסורה בטלטול. ולדעת אב"י שאסור לטלטל כלי שמלאכתו לאיסור לצורך מקומו, צריך לומר שרבנן מתירים באופן שהמנעל רפוי ונשטמ מאליו, ואינו צריך לטלטל את האימוס.

רבי יהודה אומר משום רבי אליעזר אם היה המנעל רפוי, מותר: כלומר שרבי אליעזר סובר שאם המנעל רפוי מעל האימוס הוא לא מחוסר הוצאה ממנו ומותר לטלטל את המנעל בשבת, לא בגלל שמותר לטלטל את האימוס, אלא בגלל שכשהמנעל רפוי הוא כבר נחשב ל'כלי'.

הדרן עלך תולין

פרק אחד ועשרים. משנה: נוטל אדם את בנו בחצר כשהאבן בידו, ואנו לא אומרים שהוא מטלטל את האבן (שהיא מוקצה), וכן את הסל והאבן בתוכו. מותר לטלטל תרומה טמאה (האסורה בטלטול משום מוקצה) אגב תרומה טהורה או חולין.

לדעת רבי יהודה מותר להעלות את המדומע באחד ומאה. תרומה שהתערבה בחולין אינה בטלה ברוב, והכל אסור באכילה לזרים. אבל אם יש בחולין מאה כנגד התרומה (כגון שנפלה סאה תרומה למאה סאה חולין), יכול לקחת סאה מהתערובת ולתתה לכהן כתרומה והשאר מותר באכילה. ואומר רבי יהודה שמותר לקחת בשבת את אותה סאה ולתתה לכהן, אף שבכך הוא מתקן את שאר התערובת.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

גמרא: הוציא מרה"י לרה"ר תינוק חי וכיס (= ארנק) תלוי לו בצוארו, חייב על הכיס משום שהכיס לא בטל לגבי התינוק, ופטור על התינוק משום ש'חי נושא את עצמו'. הוציא תינוק מת וכיס תלוי לו בצוארו פטור על הכל, משום שהוצאת המת היא מלאכה שאינה צריכה לגופה, ומשום צער התינוק שמת הוא לא מחשיב את הכיס והוא בטל לתינוק.

